

Til Klima- og miljødepartementet

Kopi: Landbruks- og matdepartementet

DERES REF.:

VÅR REF.: Heidi Finstad

Oslo, 7. april 2020

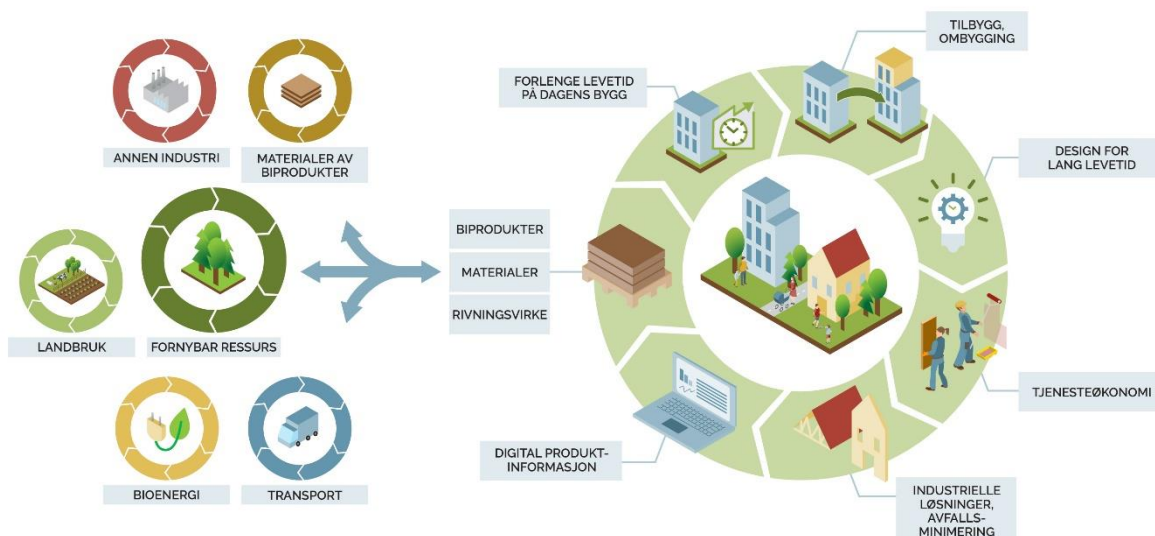
Innspill til strategi for sirkulær økonomi

Treindustrien viser til e-post fra Landbruks- og matdepartementet 24. mars 2020 der det gjøres oppmerksom på at Klima- og miljødepartementet åpner for skriftlige innspill til arbeidet med å utarbeide en strategi for sirkulær økonomi.

Treindustrien er bransjeorganisasjon for produsenter av byggematerialer i tre med medlemsbedrifter innen treindustri, trelastproduksjon, limtrefabrikker, elementprodusenter mv. Medlemmene er viktige leverandører av halvfabrikata til annen treforbrukende industri og leverer råvarer til treforedlings-, sponplate- og fiberplateindustrien og produsenter av bioenergi. Treindustrien inngår i Byggenæringens Landsforening og NHO-felleskapet, og deltar aktivt i BNLs miljøforum der sirkulærøkonomi for byggenæringen er et prioritert tema. Vi viser også til bidrag fra BNL som deltok på samlingen i regi av Deloitte.

Tre er en fornybar ressurs, såfremt skogen forvaltes bærekraftig og riktig. Så godt som alt norsk tømmer til hogst er sertifisert etter PEFC eller FSC. Skog- og trenæringen har dermed et godt utgangspunkt i en sirkulær økonomi. Den beste delen av tømmerstokken blir til byggevarer, mens resten går til andre formål. I en sirkulær økonomi er det nødvendig å frigjøre seg fra silotenking, og se etter helhetsløsninger på tvers av sektorer der ressursbruken skal ned og verdiskapingen øke. Byggenæringen er hovedmarkedet til medlemsbedriftene i Treindustrien, mens biproduktene (flis og bark) fra produksjon er viktige innsatsfaktorer og nødvendig for overgang til grønnere løsninger i flere andre sektorer.

Tre som brukes i bygg må ha lang levetid som byggevarer. Satsing på kvalitet, løsninger som varer lenge og som er fleksible/gjenbrukbare er viktig for å oppnå det. Når treverket ikke lenger kan nyttiggjøres som byggemateriale er det en mulig ressurs i flere sektorer, og til energiformål. Modellen viser sammenhenger og muligheter for sirkulære løsninger på tvers av sektorer.

Sirkulærøkonomi i byggenæringen

For omstilling til en sirkulær byggenæring er et viktig tiltak å forlenge levetiden på dagens bygg. For å bidra til økt ombruk bør en byggherre alltid vurdere rehabilitering i stedet for å rive. Det vil kreve nærmere analyse i hvert enkelt tilfelle i tidlig fase, før man bestemmer hva som skal skje med bygget. Det kan ligge muligheter både i ombygging, energieffektivisering, ny bruk og påbygg. Ved å bygge på etasjer på dagens bygg utnyttes arealressurser og eksisterende infrastruktur. Tre er et lett materiale som kan bidra til gode løsninger i den sammenheng. Det kan også være mulig å beholde fundamentering og bærekonstruksjon som står for det store volumet av ressurser/materialer i et bygg. Det bør ses på hvilke insentiver som vil være mest effektive, eksempelvis krav i offentlige anskaffelser eller tilpasninger i avgifter og regelverk.

Illustrasjonen under viser Treindustriens tilnærming til sirkulærøkonomi i byggenæringen:

I 2018 fikk NHP-nettverket (Nasjonal Handlingsplan for byggavfall) utarbeidet rapporten "Utredning av barrierer og muligheter for ombruk av byggematerialer og tekniske installasjoner i bygg". Rapporten er utarbeidet av Asplan Viak for NHP. I 2019 kom rapporten "Forsvarlig ombruk" skrevet av Resirgel for DiBK. Begge rapportene peker på at ombruk av byggematerialer fra bygg som allerede er oppført er krevende. Kravene til produkter i Byggevareforordningen, Produktforskriften og TEK må oppfylles, og det er utfordringer knyttet til ansvar og garantier. Det er avgjørende at kvalitet er i sentrum også ved ombruk, og helse- og miljøfarlige stoffer må håndteres forsvarlig.

Ombruk av byggevarer fremover må gjøres enklere og digital produktinformasjon som følger bygget i en digital tvilling må på plass. Det jobbes med standardiserte maler for relevant produktinformasjon som gjør det mulig med digital, sømløs distribusjon av informasjon om produktenes egenskaper. Det må også utvikles tekniske løsninger som gjør materialer og komponenter designet for lang levetid, ombruk og demontering. Fremtidens bygg må være fleksible og tilpassningsdyktige.

Det ligger stort potensiale i avfallsreduksjon i produksjon og på byggeplass. Industrielle løsninger og større grad av prefabrikasjon kan være en del av dette, og innen plassbygde konstruksjoner kan større fokus på riktige materialer og nøyaktige mengder i prosjekteringsfasen gi gevinster. Avfallsreduksjon krever samarbeid mellom flere ledd i verdikjeden.

En overgang til sirkulær økonomi vil kreve endrede forretningsmodeller, der tjenesteøkonomi vil bli viktig. En satsing på sirkulærøkonomi i bygg og anlegg øker behovet for forskning og utvikling i egne satsinger/programmer innen sirkulærøkonomi gjennom virkemiddelapparatet.

Forutsigbare rammebetingelser nøkkelen

Forutsigbare rammebetingelser er nøkkelen til investeringer. Sammen med regelverksutvikling kan offentlige bestillinger være med på å sette premisser som muliggjør utvikling i næringslivet.

Produsentene ønsker krevende og gode bestillere. Det er en viktig driver for innovasjon og bærekraft. Det offentlige står bak en stor andel av omsetningen i byggenæringen og det er derfor svært viktig at det offentlige også bruker rollen som bestiller for å nå innovasjon- og bærekraftsmål. Det er behov for et kompetanseløft for offentlige innkjøpere, som ofte ikke har tilstrekkelig oversikt over hvordan man kan fremme innovasjon og bærekraft i offentlige bestillinger. Miljøkrav er tatt inn i forskrift om offentlige anskaffelser, men mulighetsrommet utnyttes ikke godt nok. Fortsatt vektlegges pris på innkjøpstidspunktet for høyt - på bekostning av kvalitet, innovasjon, miljø og kostnadsvurdering i et livsløpsperspektiv. Gode kriteriesett og veiledere må på plass.

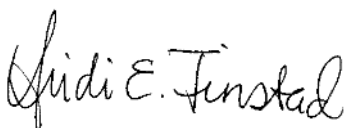
Klimaløsninger og sirkulærøkonomi

I et bærekraftig samfunn skal man møte både klima- og miljømål, samt skåne verdens ressurser. Byggenæringen har en god tid hatt fokus rettet mot klimagassbesparelser, i sirkulærøkonomien kommer ressursbruken tydeligere inn. Det kan være tilfeller der hensyn til ressursbruk og klima ikke samsvarer. Der én løsning vil redusere ressursbruken, mens en annen vil være bedre i klimasammenheng. Det er behov for nærmere avklaring rundt hvordan dette skal håndteres slik at bedriftene som ønsker å bidra med bærekraftige løsninger ikke kommer i skvis, og slik at man unngår "grønnvasking".

Det er utarbeidet en standard for klimagassregnskap for bygg NS3720. Når det gjelder krav til klima, miljø og bærekraft er det viktig at kravene stilles på en slik måte at det er enkelt for både bestiller og leverandør. Samtidig må man ivareta kompleksiteten som ligger i klimagassberegninger og krav til kvalitet i et livsløpsperspektiv. Et klimagassregnskap må se på helheten og hele livsløpet der både produksjon, byggefase, bruk, transport og end-of-life scenarier må med. Det siste er særlig viktig i sirkulær økonomi, der vi ikke snakker om avfall, men om ressurser.

Enhetlig dokumentasjon er helt essensielt, og miljødeklarasjoner som EPD (Environmental Product Declaration) er et godt utgangspunkt i mange tilfeller. EPD bygger på en internasjonal standard og gir en oversikt over klima- og miljøavtrykket til et produkt gjennom et livsløp. Uten klare kriterier og enhetlig krav til dokumentasjon risikerer man at produsenter må dokumentere på ulike måter i alle prosjekter, noe som vil være kostnadsdrivende og på sikt hemme lønnsomhet i byggenæringen. EPD er ikke egnet og tilpasset forbrukermarkedet, der mange ulike merkeordninger for miljø- og klimaprestasjoner skaper uklarheter om produkters miljøprestasjoner. Det er behov for omforent, enhetlig dokumentasjon som gjør det enklere for forbrukerne å gjøre gode valg. Det jobbes med digitalisering av produktegenskaper for byggevarer og her er produsentsiden aktivt med for å kunne levere digitalt informasjonen som trengs. Det å ha tilgjengelig informasjon om produkters egenskaper i en digital tvilling vil være viktig i overgangen til en sirkulær økonomi, og kan også gjøre det enklere å utarbeide klimagassregnskap for bygg.

Med hilsen
Treindustrien

Heidi Finstad
Adm. Direktør